

Planter

Tidlig udbringning af gylle

Hvis du har behov for tidlig udbringning af din gylle, bør du prioritere afgrøder med tidlig og kraftig vækst og udbringning på arealer uden risiko for afstrømning. Husk reglerne for udbringning på våd, frossen og snedækket jord.

Viden om Opdateret 24. januar 2023

Vigtigt at huske ved tidlig udbringning af gylle

1. februar er det igen tilladt at udbringe flydende husdyrgødning. For at opnå en udnyttelse der modsvarer de høje gødningspriser og høje kvælstofudnyttelseskrav er det vigtigt, at man ved behov for tidlig udbringning prioriterer afgrøder med tidlig vækst og arealer med lave hældninger og god afstand til vandmiljøer. Vær opmærksom på reglerne om udbringning på frossen og snedækket jord og pas på køre- og strukturskader. Meget tidlig udbringning i februar bør kun ske undtagelsesvis, hvis gylletanken er ved at løbe over.

Tidlig udbringning kan være problematisk

I starten af februar er mange gylletanke ofte fyldte, specielt efter nedbørsrige efterårs- og vintermåneder. Der kan derfor være behov for at kunne udbringe gylle tidligt i februar. Markerne vil dog normalt stadig være våde. Man skal derfor være opmærksom på at undgå at udbringningen fører til strukturskader.

Benyt hvis muligt udstyr med brede lavtryksdæk og reducer dæktrykket ved kørsel i marken. Hvis marken knap nok er ordentlig farbar, kan det også være en mulighed at køre med halve læs. Vær opmærksom på reglerne om, at der ikke må udbringes husdyrgødning på vandmættede og oversvømmede arealer.

Jordtemperaturen kan i starten af februar være under 0 grader, og jorden kan derfor være frossen og snedækket. Vær derfor opmærksom på reglerne omkring udbringning af husdyrgødning til frossen og snedækket jord.

Se jordtemperaturen og en prognose for alle postnumre.

Afgrøderne er ikke i vækst, før vi har stabile temperaturer over 5 grader, og de har endnu ikke behov for tilførsel af næringsstoffer. Men hvis der af pladmæssige årsager i gylletanken er behov for at starte udbringningssæsonen allerede fra den 1. februar, bør gyllen udbringes på arealer og i afgrøder med størst mulig sikkerhed for en god udnyttelse og lavest mulige risiko for forurening af vandløb. F.eks. ved nedfældning i græsmarker eller ved slangeudlægning i marker med veletableret raps eller vintersæd, uden betydelig hældning og langt fra vandløb.

Man kan minimere risikoen for udvaskningstab ved at dele udbringningen i to og således nøjes med udbringning af 12-15 tons pr. ha af den flydende del af en ikke-omrørt gyllebeholder i starten af februar. Hvor der erfaringsvis er problemer med afgrødesvidning fra gylle, kan denne strategi være en god løsning.

Ved tidlig udbringning vil effekten af gylleforsuring normalt være begrænset pga. lave temperaturer, høj luftfugtighed og kølig, fugtig jord, som i sig selv mindsker risikoen for ammoniakfordampning.

Udbringning på sandjord

På let sandjord kan der være risiko for udvaskning af næringsstoffer i perioden fra udbringning til afgrøden er så meget i vækst, at den kan optage de udbragte næringsstoffer. Det gælder specielt, hvis der går lang tid fra gødsningen til afgrødens optagelse af næringsstofferne. På disse arealer er det derfor vigtigt, at gyllen udbringes til etablerede afgrøder med en god roddybde og en tidlig og kraftig vækststart. På svineejendomme er det primært til vinterrapsen, dernæst vinterbyggen, og på kvægejendomme prioriteres flerårs græsmarker først. Afgrøder, som prioriteres sidst, er majs, kartofler og vårsæd.

Ved tidlig udbringning på grovsandet jord kan tilsætning af nitrifikationshæmmere til den udbragte gylle reducere risikoen for kvælstoftab ved nitratudvaskning. Tilsætningen reducerer desuden udledningen af drivhusgassen lattergas.

Udbringning på lerjord

På lerholdige jorder kan der med fordel udbringes gylle efter nattefrost for at mindske risikoen for strukturskader. Bemærk dog at det kun er tilladt at køre efter nattefrost, hvor jorden forventes at tø i løbet af dagen.

Risikoen for udvaskning af næringsstoffer i det tidlige forår er lav på lerjord, og der er derfor mere frit valg til hvilke afgrøder gyllen tilføres. På grund af rapsens tidlige næringsstofbehov har denne dog normalt førsteprioritet efterfulgt af (frø)græs, vinterbyg og de øvrige vintersædsafgrøder. Vurdér vinterrapsens overvintring, inden der udbringes en betydelig gyllemængde i tilfælde af, at der skal udsås en vårafgrøde i stedet.

På lerjorder med bakker og hældninger mod vandløb er der risiko for overfladeafstrømning, hvis der efter udbringning kommer betydelige nedbørmængder eller tøbrud. Risikoen for at transportere næringsstoffer fra bakketop til bakkedal kan undgås ved at udbringe en mindre mængde pr. ha.

Strategien for udbringning af gylle til vårsæd afhænger af vejrforholdene. Hvis marken er våd, afventes gylleudbringning til efter fremspiring – prioritért rettidig såning højest. Er marken bekvem, giver slangeudlægning af forsuret gylle mindre skade end nedfældning.

Husk reglerne om afstrømning og våd, frossen og snedækket jord

Ifølge [Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen](#), kapitel 2, § 3, må husdyrgødning ikke udbringes på:

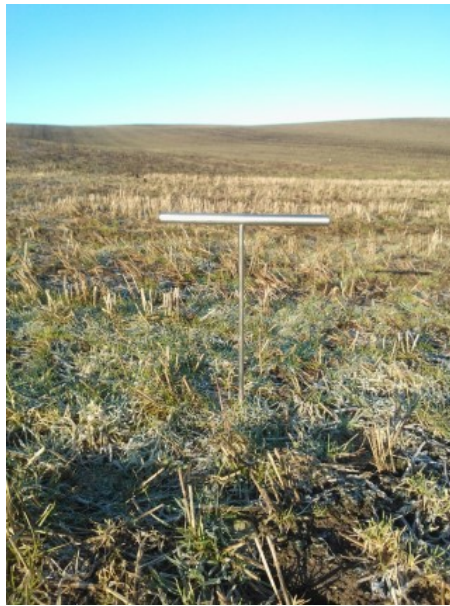
- Vandmættede eller oversvømmede arealer (de er som oftest ikke farbare).
- På arealer eller på en måde der giver fare for afstrømning til vandforsyningsanlæg samt vandløb (herunder dræn), søer (>100 m²) og kystvande.
- Frosne arealer. Jorden skal være optøet til 15 cm, men det er tilladt at køre efter nattefrost, hvor jorden forventes at tø i løbet af dagen.
- Snedækket jord. Jorden er defineret som snedækket, hvis mere end 90 pct. af marken er dækket af et lag sne med en tykkelse på mere end blot ½ cm.
- Skråninger med en hældning på mere end 6° ned mod vandløb, søer over 100 m² eller kystvande, inden for en afstand af 20 meter fra vandmiljøet afgrænsning ved daglig vande.
- **Undtagelser:** På arealer med skråninger på 6-12° kan der nedfældes flydende husdyrgødning og afgasset vegetabilsk biomasse, men kun parallelt med vandmiljøet, hvilket betyder, at disse arealer fortsat kan indgå i harmoniarealet.

Husk at husdyrgødning ikke må udbringes på lørdage samt søn og helligdage på arealer, der ligger nærmere end 200 m fra byzone, sommerhusområder samt områder i landzone, der ved lokalplan er udlagt til boligformål.

Dokumentér at jorden ikke er frossen

Der har været flere eksempler på at tolkningen af, hvornår jorden var frossen, var forskellig afhængigt af, om man var landmand eller kontrollør og afhængig af, hvilken kommune man var bosat i. Som landmand bør du derfor sikre dig, at jorden er optøet – f.eks. ved at tjekke med markspyd flere steder i marken - tag et billede med dato og tjek og print evt. [jordtemperaturen for dit postnummer](#).

Figur 1. Kan f.eks. et jordspyd eller en spade uhindret trykkes ned i pløjedybde, er jorden ikke frossen.

Udbringningsteknik

I vintersæd er der frit valg med hensyn til udbringningsteknik, dvs. at gyllen kan udlægges med slæbeslanger med eller uden syre, med slæbesko eller ved nedfældning. Sænk slangebommen så slangerne får udløb på eller lige over jordoverfladen. Herved reduceres overfladearealet af den udbragte gylle, hvilket reducerer risikoen for ammoniaktab. Forsuring kan være relevant i en udbringningsperiode med sol, blæst og høje temperaturer, især hvis gyllen har et højt tørstofindhold og en høj pH-værdi, som øger ammoniakfordampningen (oftest kvæggylle og afgasset gylle).

En åben, tynd afgrøde er mere udsat for ammoniaktab end en veletableret tæt afgrøde. Svovlsyren kan dække afgrødens svovlbehov afhængigt af doseringen. Behovet er 30-40 kg S pr. ha i vinterraps og ca. det halve i vintersæd. Vær opmærksom på, at ved en syredosering på 1,6 l syre pr. tons gylle skal der tilføres ca. 40 tons gylle pr. ha for at dække svovlbehovet i vinterraps. Ved en lavere gylledosering kan det derfor overvejes at øge syremængden, så svovlbehovet dækkes. Det er væsentligt for forsøringsøkonomien, at der ikke udbringes svovl i handelsgødning, hvor der er gødsket med forsuret gylle.

På arealer uden afgrøder og på arealer med fodergræs skal gyllen nedfældes eller forsures. Forsuringen kan ske i gylletanken før udbringningen eller i forbindelse med gyllens udbringning.

Kravene til forsuring af gylle inden såning af vårsæd og i fodergræs fremgår af artiklen [Regler for udbringning af gylle](#).

Der er krydsoverensstemmelse på udbringningsmetoder og på de regler, der skal sikre mod overfladeafstrømning af udbragt husdyrgødning. Dvs. forhold omkring udbringning på frossen, snedækket og vandmættet jord, og forhold omkring udbringning på arealer der skrånede mod vandmiljøer.

Emneord

Frost

Husdyrgødning

Publiceret: 29. januar 2019

Opdateret: 24. januar 2023

Vil du vide mere?

Martin Nørregaard Hansen

Landskonsulent

SEGES

manh@seges.dk
+45 5173 0524

Støttet af

Promilleafgiftsfonden for landbrug

SEGES Innovation P/S   Tlf.   8740 5000
Agro Food Park 15   Fax.   8740 5010
8200 Aarhus N   Email   info@seges.dk

